

ลักษณะนามภาษาไทยกับภาษามือไทย

อภิรักษ์ ธรรมทวีกุล

จิรภา นีวัตพันธุ์

ฟิลิปป์ คิลล์

จิรพรรณ พรหมประเสริฐ

1. บทนำ

ลักษณะนามเป็นหน่วยวากยสัมพันธ์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสากลลักษณะภาษา (language universal) โดยทำหน้าที่หลักในการจำแนกกลุ่มคำนามตามลักษณะกายภาพ คุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ และ/หรือคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ ระบบลักษณะนามในแต่ละภาษาอาจมีความเหมือนหรือแตกต่างกันเนื่องจากลักษณะของตัวภาษาเอง เช่นภาษารูปคำติดต่อ (agglutinative language) และภาษาหลอมหน่วยคำ (fusion language) มักพบว่ามีระบบการจัดแบ่งคำนามที่แตกต่างจากภาษารูปคำโดด (isolating language) ซึ่งมักจะใช้ลักษณะนามจำนวนนับ (numeral classifiers) เป็นหลัก นอกจากนี้โลกทัศน์ที่แตกต่างอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากอิทธิพลของวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางสังคม ฯลฯ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ภาษาแต่ละภาษามีการจัดกลุ่มคำนามตามลักษณะกายภาพและคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ที่แตกต่างกันไป (Aikhenvald 2003) บทความนี้ศึกษาลักษณะนามภาษาไทยเทียบเคียงกับลักษณะนามภาษามือไทยที่ใช้สำหรับคำนามเดียวกันกว่า 500 คำนาม โดยรวบรวมไว้เป็นรายการศัพท์ เพื่อเป็นฐานข้อมูลลักษณะนามสองภาษา เพื่อประโยชน์ในการใช้และการประยุกต์ใช้ต่างๆ

2. ลักษณะนาม

Allan 1997 (อ้างถึง ใน Aikhenvald 2003:13) ให้คำจำกัดความลักษณะนามว่า “หน่วยคำที่ปรากฏในโครงสร้างชั้นผิวภายใต้เงื่อนไขกำหนด” ซึ่งแสดงถึง “คุณลักษณะสำคัญของคำนามที่อ้างถึง” ในการศึกษาและจัดประเภทระบบลักษณะนามภาษาต่างๆทั่วโลกกว่าห้าร้อยภาษา Aikhenvald 2003 สรุปว่าโครงสร้างหน่วยคำและวากยสัมพันธ์ซึ่งเป็นบริบทของลักษณะนามที่ปรากฏเป็นโครงสร้างชั้นผิวนี้ เป็นตัวบ่งบอกประเภทของระบบลักษณะนามของแต่ละภาษา Aikhenvald ได้จัดประเภทของระบบลักษณะนามเป็นประเภทต่างๆซึ่งสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้

2.1 ลักษณะนามคำนาม (Noun Classifiers)

ลักษณะนามคำนามมักจะสหสัมพันธ์กับอรรถลักษณะของคำนามที่อ้างถึง และปรากฏ

ร่วมกับคำนามนั้นในนามวลี ในรูปแบบวากยสัมพันธ์ [... [CL N] ...]_{NP} หรือ [... [N CL] ...]_{NP} (โดย CL = ลักษณะนาม และ N = คำนาม) เช่น คำว่า “ใบ” “กิ่ง” และ “ต้น” กับคำนาม “ไม้” ใน “ใบไม้ กิ่งไม้ ต้นไม้” ในภาษาไทย เป็นต้น

2.2 ลักษณะนามจำนวนนับ (Numeral Classifiers)

ลักษณะนามจำนวนนับมักเกิดหน้า หรือหลังจำนวนนับ ก่อนหรือหลังคำนาม ในรูปแบบวากยสัมพันธ์ [...N- [CL NUM] ...]_{NP}, [...N- [NUM CL] ...]_{NP}, [...[CL NUM]-N ...]_{NP} หรือ [... [NUM CL]-N ...]_{NP} (โดย CL = ลักษณะนาม, NUM = จำนวนนับ และ N = คำนาม) เช่น “บ้าน 3 หลัง” ในภาษาไทย เป็นต้น

2.3 ลักษณะนามในโครงสร้างการแสดงความเป็นเจ้าของ (Classifiers in Possessive Constructions)

ลักษณะนามในโครงสร้างการแสดงความเป็นเจ้าของมี 3 รูปแบบ: ลักษณะนามที่อ้างถึงคำนามที่ถูกครอบครอง (Possessed Classifiers), ลักษณะนามที่อ้างถึงคำนามที่เป็นเจ้าของ (Possessor Classifiers) และลักษณะนามที่อ้างถึงความสัมพันธ์ในการแสดงความเป็นเจ้าของ หรือลักษณะที่คำนามถูกครอบครอง (Relational Classifiers)

2.4 ลักษณะนามกริยา (Verbal Classifiers)

ลักษณะนามกริยาเกิดร่วมกับคำกริยาในกริยวลี โดยมักจะเป็นหน่วยคำเติมของคำกริยาและจัดกลุ่มคำนามที่อ้างถึงซึ่งเป็นกรรมหรือประธานของกริยา ในรูปแบบวากยสัมพันธ์ [... [...CL-(X)-V...] ...]_{VP} หรือ [... [...V-(X)-CL...] ...]_{VP} (โดย CL = ลักษณะนาม V= กริยา และ (X) = อาจมีหน่วยคำอื่นๆแทรก เช่นจำนวนนับหรืออื่นๆ) ตัวอย่างเช่น “ดื่ม น้ำ 3 แก้ว” ในภาษาไทย เป็นต้น

2.5 ลักษณะนามสถานที่ (Locative Classifiers) และลักษณะนามตัวบ่งบอก (Deitic Classifiers)

ลักษณะนามสถานที่เป็นหน่วยคำที่เกิดในนามวลีสถานที่ มักหล่อหลอมกับบุรพบท (preposition) หรือ ปรบท (post-position) โดยเป็นประเด็น (argument) ของบุรพบทหรือปรบท

ลักษณะนามตัวบ่งบอกเกิดร่วมกับตัวบ่งบอก เสมอ เช่นคำกำกับนาม (articles), คำระบุเฉพาะ (demonstratives) เป็นต้น โดยเกิดในวลีบ่งบอก เช่น “(หนังสือ) เล่มนี้” ในภาษาไทย เป็นต้น

3. ลักษณะนามภาษาไทยกับภาษามือไทย

3.1 ลักษณะนามภาษาไทย

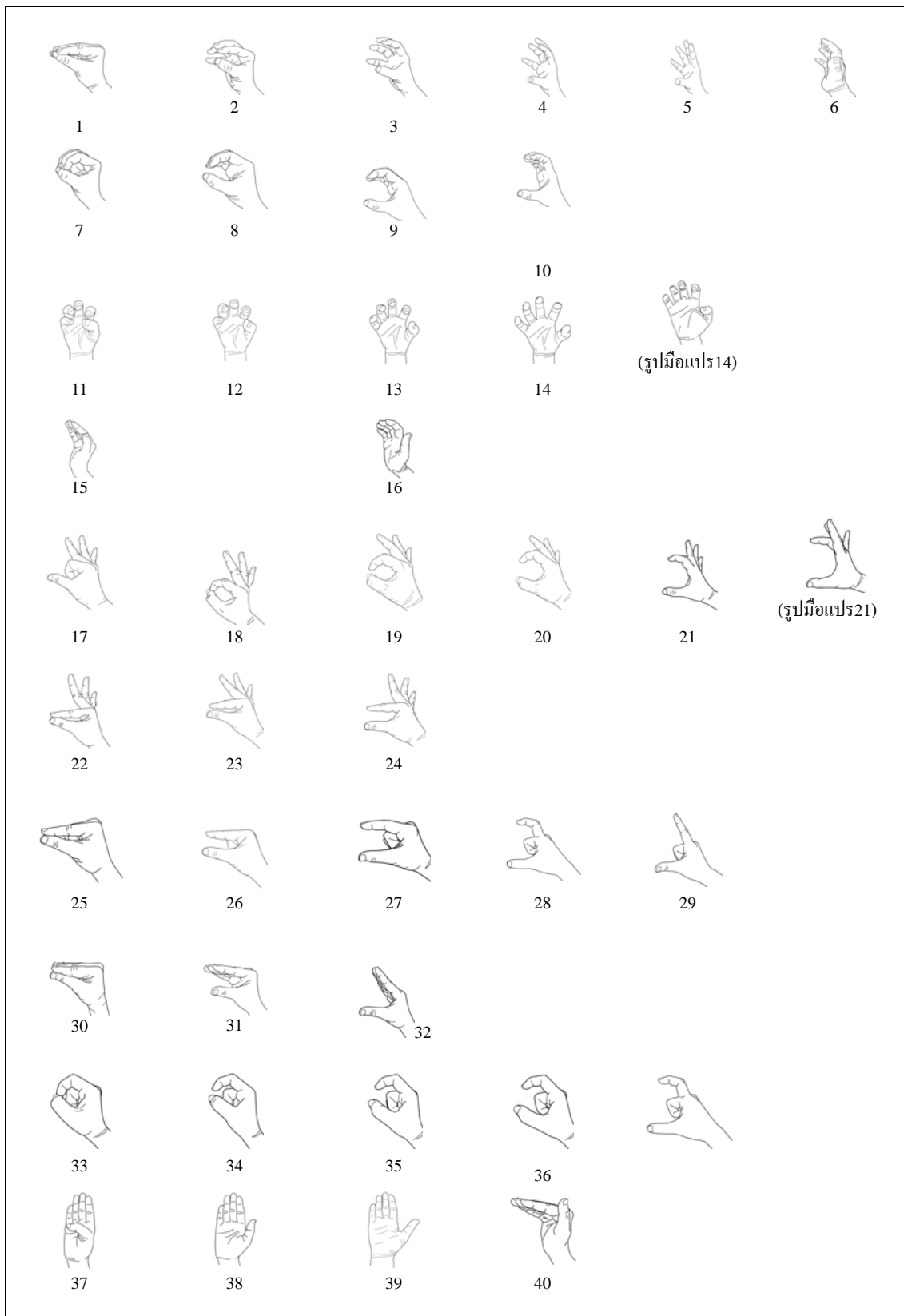
ภาษาไทยเป็นภาษารูปคำโดดที่ใช้ลักษณะนามจำนวนนับ (numeral classifiers) เป็นหลัก

Aikhenvald 2003 จัดระบบลักษณนามภาษาไทยเป็นประเภท พหุลักษณนาม โดยมีโครงสร้างหน่วยคำและวากยสัมพันธ์ซึ่งเป็นบริบทของลักษณนามจำนวนนับเป็นโครงสร้างสำคัญ ในขณะที่วากยสัมพันธ์ภาษาไทยมีโครงสร้างหน่วยคำและวากยสัมพันธ์ของลักษณนามประเภทอื่นๆ ด้วย เช่น ลักษณนามคำนาม (noun classifiers) ลักษณนามตัวบ่งบอก (deictic classifiers) ลักษณนามกริยา (verbal classifiers) ฯลฯ (Tumtavitikul, Niwatphant and Dill 2009, อุคม วโรตม์สถิตย 2552)

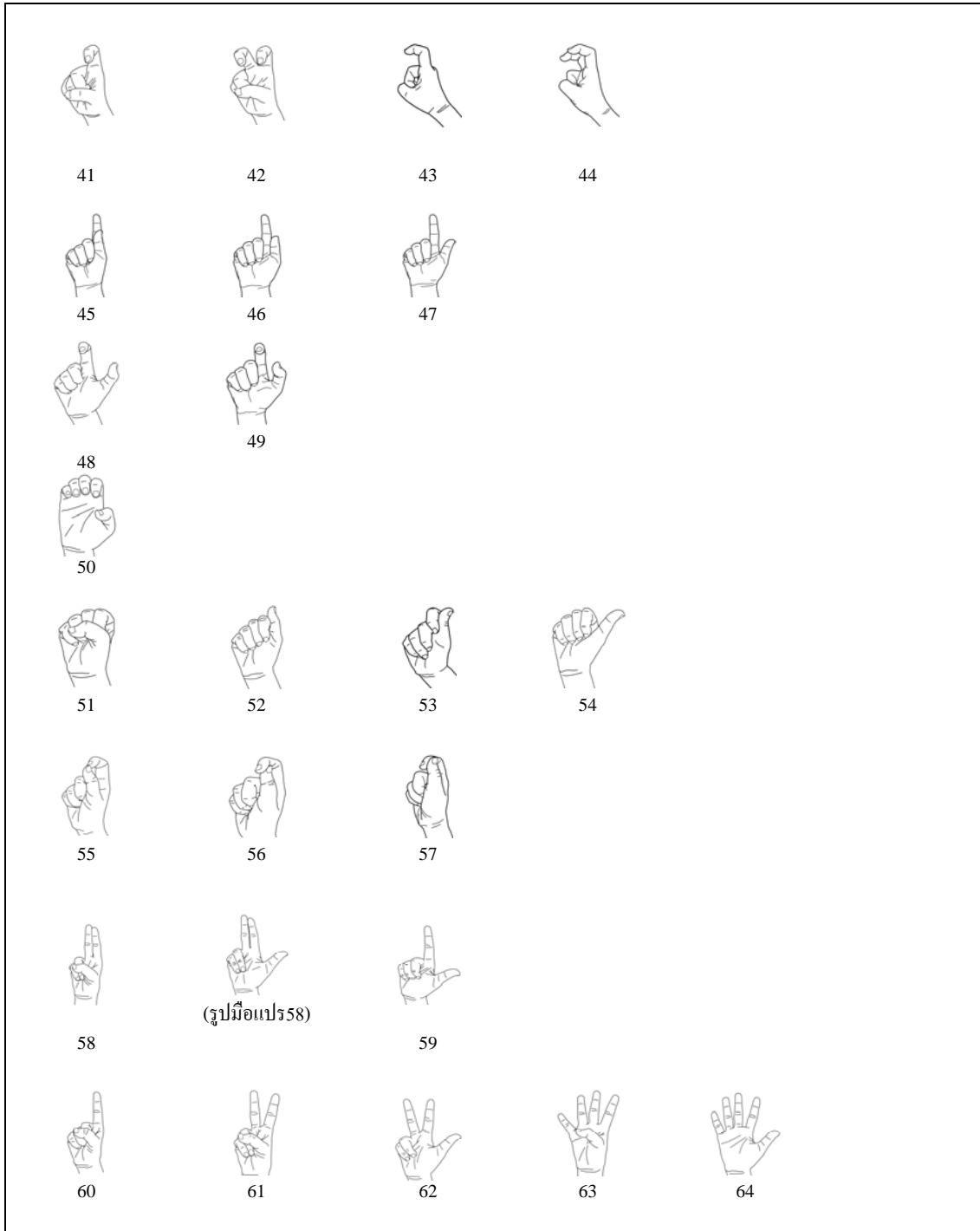
3.2 ลักษณนามภาษามือไทย

ภาษามือไทยเป็นภาษาที่มีรูปคำติดต่อและมีการหล่อหลอมหน่วยคำ (อภิรักษ์ และจิรภา 2551) โดยมีโครงสร้างหน่วยคำและวากยสัมพันธ์ซึ่งเป็นบริบทของลักษณนามกริยาเป็นโครงสร้างสำคัญ ระบบลักษณนามภาษามือไทยสามารถจัดเป็นประเภท พหุลักษณนามได้เช่นกัน เนื่องจากภาษามือไทยมีโครงสร้างหน่วยคำและวากยสัมพันธ์ของลักษณนามประเภทอื่นๆ ในภาษาด้วย เช่น ลักษณนามสถานที่ (locative classifiers) ลักษณนามจำนวนนับ (numeral classifiers) ฯลฯ (Tumtavitikul et al 2009)

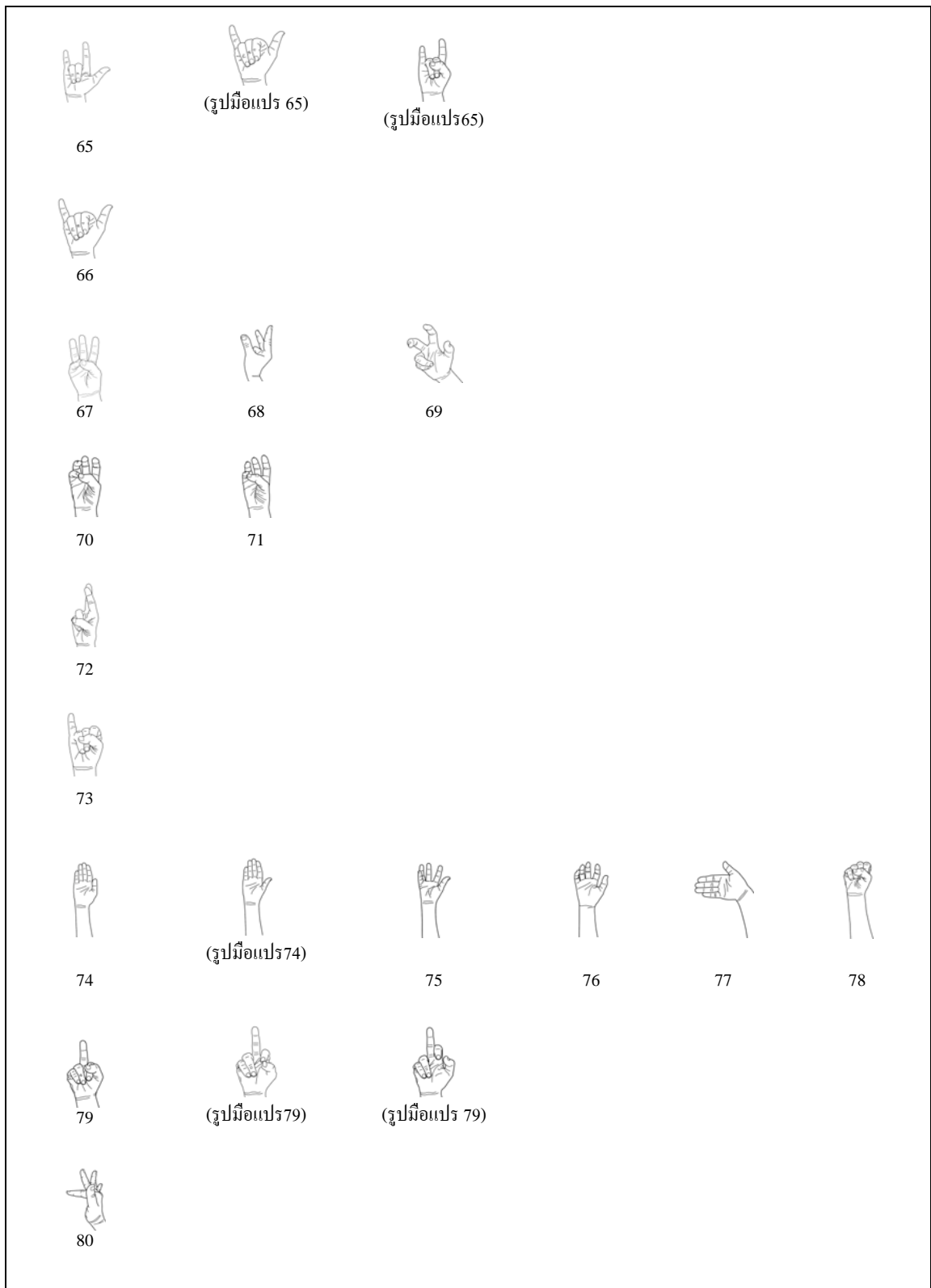
ท่ามือนามสามารถแจกแจงตามรูปแบบมือพื้นฐานที่เป็นส่วนประกอบของท่ามือตามลักษณะ (features) ต่างๆของรูปมือได้เป็น 80 รูปแบบมือ (Tumtavitikul et al 2009) ดังแสดงในตารางที่ 1.1-1.3 ท่ามือนามประกอบด้วยรูปแบบมือพื้นฐาน และการหันฝ่ามือ ตำแหน่งมือ การเคลื่อนไหว และอาจมีส่วนประกอบอื่นที่ไม่ใช่มือ เช่น สีน้า เป็นต้น (อภิรักษ์ และจิรภา 2551) ท่ามือนามสามารถแบ่งตามการใช้มือเป็น 3 แบบ ได้แก่ท่ามือเดี่ยว คือใช้มือเดียวข้างซ้ายหรือขวาตามความถนัดของผู้ใช้ ท่ามือสองมือคู่ขนานคือใช้มือสองมือที่มีรูปแบบมือเหมือนกัน โดยมักจะมีการเคลื่อนไหวในลักษณะคู่ขนาน และท่ามือสองมือแตกต่างคือใช้มือสองมือที่มีรูปแบบมือแตกต่างกัน โดยมักจะมีมือข้างหนึ่งเคลื่อนไหวที่เป็นท่ามือที่มีการเคลื่อนไหวหลัก (active hand) และอีกข้างหนึ่งคงอยู่กับที่ เป็นท่ามือฐาน (passive hand)

ตารางที่ 1. รูปแบบมือลักษณะนามพื้นฐานที่ใช้ประกอบเป็นท่ามือลักษณะนามต่างๆ ทั้งแบบท่ามือเดี่ยว ท่ามือคู่ขนาน และท่ามือสองมือแตกต่างกัน (ดัดแปลงจาก Tumtavitikul, Niwaatphant and Dill 2009)

ตารางที่ 1.2 รูปแบบมือลักษณะนามพื้นฐานที่ใช้ประกอบเป็นท่ามือลักษณะนามต่างๆ ทั้งแบบท่ามือเดี่ยว ท่ามือคู่ขนาน และท่ามือสองมือแตกต่างกัน (ดัดแปลงจาก Tumtavitikul, Niwatphanth and Dill 2009)

ตารางที่ 1.3 รูปแบบมือลักษณะนามพื้นฐานที่ใช้ประกอบเป็นท่ามือลักษณะนามต่างๆทั้งแบบท่ามือเดี่ยว ท่ามือ
คู่ขนาน และท่ามือสองมือแตกต่างกัน (ดัดแปลงจาก Tumtavitikul, Niwatphant and Dill 2009)

3.3 รายการศัพท์ลักษณะนามภาษาไทยเทียบเคียงกับภาษามือไทย

คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกคำนามศัพท์ตั้งประมาณ 500 กว่าคำ พร้อมลักษณะนามภาษาไทยจากพจนานุกรมลักษณะนาม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2546 และศึกษาท่ามือลักษณะนามภาษามือไทยที่สอดคล้อง (จิรภา อภิลักษณ์ และฟิลิปป์ 2552) และจัดลำดับศัพท์โดยให้ลักษณะนามภาษาไทยเป็นศัพท์ตั้ง เรียงตามลำดับอักษรไทย ดังแสดงในตารางที่ 2 ลักษณะนามภาษามือไทยนำเสนอโดยการกำกับหมายเลขรูปแบบมือลักษณะนามตามที่ปรากฏในตารางที่ 1.1-1.3 ข้างต้น และจำแนกท่ามือลักษณะนามตามการใช้เป็นแบบท่ามือเดียว ท่ามือสองมือคู่ขนาน และท่ามือสองมือแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น ลักษณะนามภาษาไทย “กรม” ใช้กับคำนาม “กรม” เทียบเคียงกับลักษณะนามภาษามือไทยท่ามือเดียวที่ใช้รูปแบบมือหมายเลข 4 ในตารางที่ 1.1 เป็นส่วนประกอบของท่ามือ โดยไม่ได้ระบุตำแหน่งมือ การเคลื่อนมือ หรืออื่นๆที่เป็นส่วนประกอบของท่ามือไว้ในที่นี้ หรืออีกตัวอย่างหนึ่ง ลักษณะนามภาษาไทย “ซอง” ใช้กับคำนาม “ซองจดหมาย” “ซองยา” “ซองบุหรี่” เทียบเคียงกับลักษณะนามภาษามือไทยท่ามือสองมือเหมือนกันที่ใช้รูปแบบมือหมายเลข 28 ในตารางที่ 1.1 เป็นส่วนประกอบของท่ามือ โดยไม่ได้ระบุตำแหน่งมือ การเคลื่อนมือ หรืออื่นๆที่เป็นส่วนประกอบของท่ามือไว้ในที่นี้ เป็นต้น

ลักษณะนามภาษาไทย	คำนามที่สอดคล้อง	ลักษณะนามภาษามือไทย		
		ท่ามือเดียว	ท่ามือสองมือคู่ขนาน	ท่ามือสองมือแตกต่างกัน
กง	กงเกวียน/ กงล้อ		3	
กรง	กรงขี้		16, 63	
กรง	กรงนก		16, 63	
กรง	ลูกกรง		64	
กรม	กรม	4		
กรอบ อัน บาน	กรอบรูป		27	
กระดาน	กระดานดำ		60	
กระบอก	กระบอก	9	10	
กระบอก	ปิ่น	58		
กระป๋อง โป	กระป๋อง	9		
กระปุก อัน	กระปุก	3		
กระเพาะ	กระเพาะ	4		
กล่อง	กล่องไม้ขีดไฟ		27,28	
กล่อง	ไปรษณีย์ภัณฑ์		38,39	
กล่อง	พัสดุภัณฑ์		15,16, 38,39	
กล่อง	กล่องถ้ำรูป		28	
กล่อง	กล่องยาสูบ	48		
กลัก	กลักไม้ขีดไฟ		27	

กลุ่ม	ชุมนุม		10	
กลุ่ม ก๊ก	ก๊ก		10	
กอง กองทัพ	กองทัพ		10	
ก้อน	ถ่าน	2, 73		
ก้อน แท่ง	ยางลบ	2		
ก้อน แท่ง	อิฐ		10	
ก้อน แท่น	สนุ่น	10		
ก้อน เม็ด	ผลึก	11, 71		
ก้อน เม็ด	หิน	11		
ก้อน??	ธาตุ(ผงกระดูก)	11,71		
ก้อนกลุ่ม	เมฆ		3	
กิ่ง	งาช้าง		26,60	
เกล็ด	พิมเสน	71		
แก้ว	แก้วน้ำ	9		
ขวด	ขวด	9		
ข้อ	ข้อ			39&37 / 74&39
ข้อ	ข้อกฎหมาย			39& 37
ข้อ	ข้อคิด			39&37
ข้อ	ข้อคิดเห็น			39&37
ข้อ	คติ			39&37
ข้อ	คติธรรม			39&37
ข้อ	เงื่อนไข			39&37
ข้อ	ศีล		38	
ข้อ	หัวข้อ		44	
ชั้น	ชั้นบรรรโศ		40	
ข้าง	นม	6		
ข้าง กู่	เท้า		38	
ข้าง คู่ องค์	ฉลองพระบาท/รองพระบาท		38	
เข็ม	เข็มนาฬิกา		60	
กณะ	กณะ		10	
กณะ กลุ่ม	สมาคม	4		
คน	คน	60,66	10	
คน	พราหมณ์		38,39	
คน	สตรี	66	38, 39	
คน นาง	สนม	66	38,39	
คลอง	คลอง		38,39	
คลินิก แห่ง	คลินิก	4		
คัน	คันไถ			39& 59
คัน	ไถ			39& 59
คัน	ไม้เรียว		56	
คัน	รถยนต์	39	51	
คัน	รถจักรยานยนต์	39		

คัน	รถจักรยาน	39		
คัน	ร่วม			60& 4
คัน	ล้อม	67		
คัน ตีน	ธง (มีคัน)	77		
ค้ำ	ค้ำ	27	26	
ค้ำ	ราชาศัพท์	27		
ค้ำ	ศัพท์	27		
คำขวัญ	คำขวัญ		22	
คู่	ตะขอ (เครื่องแต่งกาย)		44	
คู่	ต่างหู		1 , 28	
คู่	ตุ้มหู		28	
คู่	ปาฟองโก้		43	
คู่	รองเท้า		38	
คู่ ข้าง	สเกต		38	
คู่ ข้าง	สเกตน้ำแข็ง		38	
เครื่อง	โทรทัศน์	76		
เครื่อง	โทรทัศน์	66		
เครื่อง	มิเตอร์			10&60
เครื่อง	วัดคีมิตอร์			10&60
เครื่อง	สัญญาณไฟ	4		
เครื่อง ล้ำ	เฮลิคอปเตอร์			51&60
แคลปซูล เม็ด	แคลปซูล	26		
แคว้น	แคว้น			74& 4
จุก	นมจุก	11		
จุก	จุกขวด	11		7&1
จุก	จุกนม	11		
จุก หัว	กระเทียม	2		
ฉบับ	จดหมาย		60	
ฉบับ	ใบรับรอง		60	
ฉบับ	ใบลา		60	
ฉบับ	ใบสำคัญ		60	
ฉบับ	ใบสำคัญคู่จ่าย		60	
ฉบับ	ใบสุทธิ		60	
ฉบับ	ใบเสร็จ		60	
ฉบับ	ใบหุ้น		60	
ฉบับ	สารตรา		60	
ฉบับ	ตราสาร		60	
ฉบับ	แถลงการณ์		60	
ฉบับ ใบ	โฉนด		60	
ฉบับ ใบ	สลากกินแบ่ง		28	
ฉบับ ใบ	สารกรมธรรม์		60	
ฉบับ ใบ เล่ม	สัญญา		39,60	39&37

ฉบับ ใบ เล่ม	คู่มือ		60	
ฉบับ แผ่น ข้อ	กฎหมาย		25,26,27,28,30	
ฉบับ แผ่น ใบ	ประกาศนียบัตร		60	
ฉบับ แผ่น ใบ	พินัยกรรม		60	
ฉบับ แผ่น เล่ม	กรรมธรรม์		60	
ฉบับ เล่ม	หนังสือเดินทาง		38	
ฉาก	ฉาก	38	38,39	
ชมรม	ชมรม		10	
ข้อ	ข้อดอกไม้		8,9	7, 4
ช่อง	คูหา (สำหรับลงคะแนนเสียง)		38,39	
ช่อง	ช่องรายการทีวี	12		
ช่อง	ช่อง	12	37,38	
ชั้น	ชั้น	63, 64		
ชาติ	ชาติ	77		
ชั้น	กระดุก	11	8	
ชั้น	กระดุกหน้าอก P.6		64	
ชั้น อัน	ขนม	11		
ชั้น อัน	กุกกี	11,36		
ชั้น อัน	เม็ดขนุน	2		
ชุด	ร่วมชีพ			60& 4
ชุมชน	ชุมชน			
ซอง	ซองจดหมาย		28	
ซอง	ซองยา		28	
ซอง	ซองบุหรี่		28	
ผู้	ผู้โกรง		60	
ผู้ เขี้ยว	เขี้ยว	41		
ซีก ใบ ลูก	กะลา	4		
ดวง	ดวงตราไปรษณีย์			39& 58
ดวง	ดวงตา	2		
ดวง	ตะวัน	4		
ดวง	ตราไปรษณียากร			39& 58
ดวง	แสดมปี			39& 58
ดวง	อากรแสดมปี			39& 58
ดอก	กุญแจ			39& 57
ดอก	ลูกกุญแจ	57		
ด้าม	ปากกา	60	8, 60	
ด้าม	ปากไก่อ	60		
ด้าม อัน	กันสาด		40	
ด้าม อัน	บังสาด		40	
ด้าม อัน	แปรง (สีฟัน)	60		
ด้าม อัน	ไม้บรรทัด		27	
คน	นักบวช	66	38,39	

คน	นักบุญ	66	38,39	
คน	นักพรต	66	38,39	
คน	นางระบำ	66	38,39	
คน	ฤๅษี,ฤๅษี	66		
คัม	เสอาทาส			60& 65
คน คัว	ผี	2		
ตลาด	ตลาด	4		
คอน เรือง	เนื้อความ			74& 10
คอน เรือง	เนื้อร้อง		28	
คัว	กระโปรง		38	
คัว	โต๊ะ	74	38	
คัว	รุ่งกินน้ำ	63, 64		
คัว	ลำโพง		10	
คัว	อักษร	26		
คัว	ตะขอ(เครื่องใช้)	43		
คัว	เบ็ด		43	
คัว	แม่กุญแจ			39,57
คัว	อักษร	26		
คัว คู่	ขอ/ดาขอ/ ตะขอ (เครื่องแต่งกาย)	43		
คัว ชุด	หมากruk (คัว)	2		
คัว อักษร	พยัญชนะ	26		
คัว อัน	กลอน			38& 60
คัว อัน	ธรรมเนียมประตุ		10	
คัว อัน	พัคลม	76		
คัว อัน	มาตร (เครื่องวัด)			10&60
คัว อัน	ไมโครโฟน	48,50		
คัว อัน	สวิคซ์(ชนิดสับ)			39&53
คัว อัน	สวิคซ์(ชนิดกด)			39&54 / 39&60
คิก	คิกระฟ้า		38&39	
คิก หลั่ง	คิก	4	38&39	
เตา ใบ ลูก	เตา(ชนิดที่ยกไปมาได้)			6& 39 / 6&57
เตา ใบ ลูก	เตา (ชนิดอยู่กับที่)			6& 39 / 6& 57
เตียง หลั่ง	เตียง		38	
โตก	ขันโตก		15,16	
แถว กูหา	คิกแถว		10	
ทบวง	ทบวง	4		
ทวี่ป	ทวี่ป		3	
ท้อ	แป็บ(ท่อน้ำ)		8	
ท้อ	หลอคลม	8		
ท้อ	ท้ออาหาร	8		
ท้อ	ลำไส้	2		
ท้อ	ท้อไอเสี		3	

ท่อน	ไม้พื้น		8	
ท่อน ท่อ	ท่อน้ำ	2, 36	8,9	
ทะเล	ทะเล	4		
ทาง	ทางเท้า		38,39	
ทาง	ทางมีล่าย		28	
แท่ง	ลิปสติค	60		
แท่ง กล่อง	ซอลัก		8	
นคร	นคร			
บรรทัด ข้อความ	ข้อความเป็นบรรทัด			#74'
บาน	บังตา		39	
บาน	บานเกล็ด		38	
บาน	บานตู้		37,38	
บาน	บานประตู		37,38	
บาน	บานเลื่อน		37,38	
บาน	บานหน้าต่าง		37,38	
บาน	ประตู		37,38	
บาน ช่อง หน้าต่าง	หน้าต่าง		37,38	
ใบ	สาร		60	
ใบ	กระเป๋าคิดกับเสื้อหรือกางเกง) P.8	38		
ใบ	ตัวเงิน		60	
ใบ	ตู้		37,38,39	
ใบ	บัตรเชิญ		28,38,39	
ใบ	บัตรประจำตัว		28	
ใบ	บัตรประชาชน		28	
ใบ	ใบขับขี่		28	
ใบ	ใบปก		60	
ใบ	ใบปลิว		60	
ใบ	ใบเลื่อย	37		
ใบ	ใบสั่ง		60	
ใบ	ปก		60	
ใบ	ปริญญาบัตร		60	
ใบ	ไปรษณียบัตร		28	
ใบ	พันธบัตร		60	
ใบ	รูป		60	
ใบ	ลูกโลก	4		
ใบ	สลากยา			38& 28
ใบ	สูติบัตร		60	
ใบ	หน้าปก		60	
ใบ	หมวก	4		
ใบ	เหยือก			6&51
ใบ	ไห		15,16	
ใบ	โอง		15,16	

ใบ	คู่มือ			28& 57
ใบ	ธนบัตร		28	
ใบ	นามบัตร		28	
ใบ	ตั๋ว		28	
ใบ	ถุง	51		
ใบ	ถุงข่าม	52		
ใบ	บัตร		28	
ใบ ฉบับ	ธนาคัต		28	
ใบ ฉบับ	มรณบัตร		60	
ใบ แผ่น	ฉลาก			10& 28
ใบ แผ่น	เชิขมซี		60 , 28	
ใบ ลูก	กระจาด		15	
ใบ ลูก	กระเช้า			6& 57
ใบ ลูก	กระตัก	51		6& 57
ใบ ลูก	กระตบข้าว			3& 4
ใบ ลูก	กระถาง		15	
ใบ ลูก	กระเป้า	39		
ใบ ลูก	กะละม้ง		15,16	
ใบ ลูก	จาน	6		
ใบ ลูก	ชาม	4		
ใบ ลูก	คุ้ม (ภาชนะใส่ น้ำ)		15,16	
ใบ ลูก	ถ้วย	4, 31		39& 22
ใบ ลูก	ถ้วยน้ำชา	31		
ใบ ลูก	ถ้วยกาแฟมีหู			39&22
ใบ ลูก	ถ้ง	51		6&51
ใบ ลูก	โถ		15,16	
ใบ ลูก	ข่าม	52		
ใบ ลูก	อ่าง		15,16	
ประเทศ	ประเทศ	74		
ประโยชน์	ประโยชน์		21	
ปล้อง	ปล้อง			74&28
ปล้็ก	ปล้็ก			6&61
ปล้็ก ั่ว อ้น	เต้าเสิขบ (ปล้็กไฟ)			6& 61 / 39& 61
ปล้็ก อ้น	ปล้็กไฟ			6&61
ปล้็ก อ้น	สามตา(เต้ารับ ไฟฟ้า)			6& 61
ปอด	ปอด		10	
ป้าย	ป้ายช้ื่อ		10,28	
ป้ัน	เลื้อย	39		
เป็ย หาง	เป็ย	72		
เป็ย หาง	เป็ย (สองข้าง)		72	
เป็ย หาง	ผมเป็ย	72		
เป็ย หาง	ผมเป็ย (สองข้าง)		54, 72	

เป็ช หาง	หางเป็ช	72		
เป็ช หาง	หางเป็ช(สองข้าง)		54	
แปรง อั้น	แปรง(ลบกระดาน)	9		
ตีน	สไบ	39		
ตีน	ธง (ตีนธง)	77		
ตีน แปลง	ที่คิน	4		
แผง	แผงซา		28	
แผง พับ	จากญี่ปุ่น		38	
แผ่น	ทับทรวง	6,64		
แผ่น	แผ่นเสียง	6		
แผ่น	ฉลากซา			38& 28
แผ่น จับ อั้น	ปฏิทิน	38		
แผ่น ชั้น อั้น	พลาสติกอร์		26	
แผ่น บาน	กระจก	38		
แผ่น บาน	กระจกเงา	38		
แผ่น ใบ	คำแถลงการณ์		60	
แผ่น ใบ	จานเสียง	6		
แผ่น ป้าย	แผ่นป้าย		28	
แผ่น รูป ชุด	กราฟแบ่งวงกลม			74&39
แผ่น รูป ชุด	กราฟเส้น			74&60
แผ่น รูป ชุด	กราฟแท่ง			74& 26
แผ่น เล่ม	แผ่นที่		60	
แผ่น ก	แผ่น ก		38, 39	
แผ่น แท่ง	แผ่นเป็น	1		
ฝา แผ่น	กระโปรงรถ			38& 16
ฝ้าย หน่วย	ฝ้าย (หน่วยงาน)		38,39	
พรรค	พรรค		10	
พวง	พวงหรีด		8,9,15	
พาน ใบ ลูก	พาน			6& 51
ฟอง ลูก	ไข่	3		
ภาษา	ภาษา	61		
มงกุฎ	มงกุฎ (นางงาม)	21	10	
ม้วน	ซีการ์		24, 26	
ม้วน	ฟิล์ม	2, 27	3	
ม้วน แถบ	แถบบันทึกภาพ		26, 60	
ม้วน แถบ	แถบบันทึกเสียง		60	
มัด ซีก	ข้าวต้มมัด		15	
มัด ซีก	ข้าวต้มมัด		15	
เม็ด	ตุ้ม (เม็ดที่ขึ้นตาม-คิวหนัง)	1		
เม็ด	ทอฟฟี่		57	
เม็ด	พริก	26		
เม็ด	พริกไทย	71		

เม็ด	พลอย	11,71		
เม็ด	ลูกกระดุม	2,11,17		
เม็ด	ลูกกวาด		57	
เม็ด	ลูกคูน, คูน	2,11,17		
เม็ด	ไข่มุก	2,11,17		
เม็ด	เพชร	11, 71		
เม็ด	เม็ดเลือด,เม็ดโลหิต	71		
เม็ด	มรกต	11, 71		
เม็ด ก่อน	น้ำตาลกรวด	11		
เม็ด ก่อน	กรวด	11,71		
เม็ด ก่อน	ก้อนหิน	11		
เม็ด ก่อน ลูก	ลูกเห็บ	11		
เม็ด ลูก	กระดุม,คูน,ลูกคูน,ลูกกระดุม	11, 71		
เม็ด ลูก	ลูกปัด	71		
เม็ด ลูก	ลูกพรวน	2		
เม็ด ลูก	ลูกอม		57	
เม็ด ห่า	ฝน		3	
เม็ด แห่ง	ไฟ	2		
เม็ด แห่ง	ไผ่	1, 43, 73		
เมล็ด	ข้าว	11,71,26		
เมล็ด	เม็ด	1		
ไม้ ตัว	ไม้ขากลอง		60	
ร้ว	ร้ว		63	
ร้าน	ร้าน	4		
รู	รู	6,19		
รูป	เพชร	66		
รูป องค์กร	ภิกษุ		38	
รูป องค์กร	ภิกษุณี		38	
เรื่อง	นวนิยาย		38	
สื่อ	สื่อ		3	
ตำ	งานบิน	6	16	
ตำ	งานผี	6	16	
ตำ เล่ม	ต่อ		51	
ลำดับที่	ลำดับที่	63, 64		
ลูก	กระพรวน	2		
ลูก	ตะกร้อ	3		
ลูก	ลูกกระเดือก	2		
ลูก	ลูกกลิ้ง		3	
ลูก	ลูกกอล์ฟ	11		
ลูก	ลูกชิ้น	11		
ลูก	ลูกเทนนิส	12		
ลูก	ลูกนิมิต		15	

ลูก	ลูกบอล		15	
ลูก	ลูกปิงปอง	11		
ลูก	ลูกเปตอง	12		
ลูก	ลูกรักบี้		10	
ลูก	ซาลาเปา			64& 3
ลูก มัด เม็ด	ลูกกระสุน			58& 26
ลูก ใบ	ขัน	4		
ลูก ใบ	ผลไม้		3, 10, 15, 16	
ลูก คีน แผ่น	ที่นอน		38	
ลูก มัด เม็ด	กระสุน			58& 26, 58&26
ลูก มัด เม็ด	กระสุนปืน			58&26, 58& 26
ลูก ราง	ระนาด		10	
ลูก อื่น	พรวน	4		
ลูก อื่น	ลูกล้อ		3	
เลนส์ อื่น	เลนส์สัมผัส	80		
เล่ม	กรรไกร	58		
เล่ม	กรรไกร	58		
เล่ม	กระบี่	60		
เล่ม	ตะไกร	58		
เล่ม	ดาบปีเตอร์			51&60
เล่ม	ตำรา		25,28, 30, 39	
เล่ม	เทียน			64& 60
เล่ม	แฟ้ม			31&39
เล่ม	สมุด		39	39&37
เล่ม	หนังสือ		25,28, 30, 39	39&37
เล่ม	นิตยสาร		25,26,27,28,30,39	
เล่ม ฉบับ	วารสาร	39	25,26,27,28, 30	
เล่ม ฉบับ	วิทยานิพนธ์		25,26,27,28,30	
เล่ม ฉบับ	หนังสือพิมพ์		51	
เล่ม ฉบับ ใบ	วุฒิมิตร		60	
เล่ม ฉบับ ใบ	สนธิสัญญา		60	
เล่ม ฉบับ ใบ	สลาก			10, 28
เล่ม อื่น	พลอง		8, 9	
เล่ม อื่น	ไม้พลอง		8,9	
เล่ม อื่น	ไม้ยาว		8,9	
โล่	โล่รางวัล		38	
วง	คอนเสิร์ต P.24		15	
วง	แคร์วง		15,16	
วง	ซำมรงค์	26		
วง	มงคล	60	21,28	
วง	โยธวาทิต		15,16,38,39	
วง	วง		15	

วง	วงกลม		15	
วง	วงเล็บ		28, 60	
วง	แหวน	26		
วรรค คำ บท	กลอน (ร้อยกรอง)		28	
วรรค คำ บท	บทเพลง		28	
วรรค คำ บท	บทร้อง		28	
วัด แห่ง	วัด	4	38, 38,39	
สดางค์	สดางค์	19		
สถานี	สถานี	4		
สโมสรร	สโมสรร	4		
ส้วม	ส้วม			7&39
ส้วม	ส้วม(ชนิดเหยียบนั่งของๆ)			7&44
สาย	เคเบิล		8, 73	14&61
สาย	ถนน		38,39	
สาย	ทางหลวง		38,39	
สาย	แม่น้ำ		38,39	
สาย	สายน้ำ		38,39	
สาย แอบ ขด ม้วน	สายรุ้ง	4		
สาย เส้น	สายพาน		38,39	
สาย เส้น	สายไฟฟ้า			14&61
สำนัก แห่ง	สำนัก	4		
เส้น	ก๊วยเตี๋ยวเส้นเล็ก หรือกลาง		79	
เส้น	เน็กไท		36	
เส้น	ลวด			14&61
เส้น	ลวดหนาม			14&61
เส้น	เส้นเสียง		55	
เส้น	เชือก		72	14&61
เส้น ใจ เช็ด หลอด	ด้าย		55	
เส้น แผ่น ห่อ ขาม	ก๊วยเตี๋ยวเส้นใหญ่		27	
เส้น สาย	เข็มขัด		27	
เส้น สาย	โซ่		19	
หม้อ ไบ	แบคเตอร์ (รถยนต์)		38	
หรีด พวง	หรีด		8, 9, 15	
หลอด	หลอด	60		
หลัก	หลัก(เสาที่ปัก)	74		
หลัง	กระโจม	4		
หลัง	กุฎิ	4		
หลัง	บ้าน	4	38,39	
หลัง	โบสถ์	4		
หลัง	มัสยิด	4		
หลัง	วิหาร	4		
หลัง	สุเหร่า	4		

หลัง	อีดจันทร์		16	
หลัง	อาคาร	4		
หลัง	อาศรม	4		
หลัง	คฤหาสน์	4		
หลัง	ตำหนัก	4		
หลัง	บังกะโล	4		
หลัง	ธรรมาสน์		38	
หลัง คริวเรือน	คริวเรือน	4		
หอ ห้อง	หอประชุม	4		
หอ ห้อง	หอศิลป์	4		
หอ ห้อง	หอสมุด	4		
ห้อง	ห้อง(ห้องชนิดต่างๆ)		39	
ห้อง	หอพัก	4		
หัว	หัวโชน		10	
หัว อัน	หัวก๊อก	12		
หัวเรื่อง	หัวเรื่อง		44	
เหรียญ	เหรียญ	19		
แห่ง	คลัง	4		
แห่ง	ตลาดหลักทรัพย์	4		
แห่ง	ตลาดหุ้น	4		
แห่ง	ทะเลทราย	4		
แห่ง	ทะเลสาบ	4		
แห่ง	ธนาคาร	4		
แห่ง	น้ำตก	4		
แห่ง	กัตตาคาร	4		
แห่ง	มหาวิทยาลัย	4		
แห่ง	วิทยาลัย	4		
แห่ง	ศูนย์	4	38	
แห่ง	สถาบัน	4		
แห่ง	สระน้ำ (แอ่งน้ำ)		60	
แห่ง	สวนสัตว์	4		
แห่ง	สวนหย่อม	4		
แห่ง	สำนักงาน	4		
แห่ง	ทัณฑนิคม	4		
แห่ง	ทัณฑสถาน	4		
แห่ง	ไนท์คลับ	4		
แห่ง เมือง	เมือง	4		
องค์	ฉลองพระนคร		36	
องค์	นางฟ้า	66	38,39	
องค์	พระเจ้าอยู่หัว		38,39	
องค์	พระตำหนัก	4		
องค์	พระมลา	4		

องค์	พลับพลา		38,39	
องค์	มงกุฎ(สำหรับกษัตริย์)		21,28	
องค์	รองพระบาท		38	
องค์	สถูป	4		
องค์	สามแฉกร	66	38,39	
องค์	สามแฉกร	66	38,39	
องค์กร	มุขนิธิ	4		
องค์กร	องค์กร	4		
องค์กร	องค์การ	4		
อักษร	สระ (ตัวอักษร)	26		
อัน	กบ (ใส่ไม้)		51	
อัน	กบ (เหลาคินสอ)			10&53 ,51&60
อัน	ขอช้าง	43		
อัน	เข็มทิศ			60& 4
อัน	ชิงช้า			60& 61
อัน	ตราขาง			39& 51
อัน	เตาไฟไฟฟ้า			39& 51
อัน	ทัพพี	57		
อัน	ฝักบัว	3		
อัน	แปรง (หวีผม)	52		
อัน	ผมปลอม	4		
อัน	ผอบ			3&4
อัน	พวงมาลัยสำหรับพวงค้วในน้ำ		8, 9	
อัน	ไม้พาย		51	
อัน	ลวดเสียบกระดาษ			14&61
อัน	ลูกกลิ้ง			38&53
อัน	ลูกโซ่		19	
อัน	วิกผม	4		
อัน	แว่นขยาย			39&51
อัน	แว่นตา		36	
อัน	ศิลาฤกษ์		25,26,27,28	
อัน	ใส่ตั้ง	73		
อัน	หน้ากาก	6		
อัน	หูกระต่าย		58	
อัน	หูฟัง(เครื่องมือแพทย์)		36	
อัน	ตะหลิว	39		
อัน	เทอร์โมมิเตอร์	60		38& 60
อัน	ปรอท	60		
อัน	ไม้จิ้มฟัน	55		
อัน	ไม้เท้า	51, 60		
อัน	วงเวียน			39&59
อัน	สามขา	68		

อัน กำ	ไม้กวาด		51	
อัน คู่	หูฟัง		12	
อัน ลูก	ลูกสูบ			10&78

ตารางที่ 2 ลักษณะนามภาษาไทยเทียบเคียงกับลักษณะนามภาษาไทยและคำนามที่อ้างอิง ลักษณะนามภาษาไทย นำเสนอโดยการกำกับหมายเลขรูปแบบมือซึ่งปรากฏภาพในตารางที่ 1.1-1.3 และจำแนกเป็นรูปแบบมือสำหรับทำมือลักษณะนาม 3 แบบ: ทำมือเดี่ยว ทำมือสองมือคู่ขนาน และทำมือสองมือแตกต่าง

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าขอบข่ายของคำนามที่ครอบคลุมโดยลักษณะนามในภาษาไทยและภาษาไทยนั้น มีทั้งเหมือนและแตกต่างกันอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่นรูปแบบมือลักษณะนามหมายเลข 4 ซึ่งใช้ในทำมือเดี่ยว ครอบคลุมกลุ่มคำนามในวงกว้าง โดยที่คำนามที่ครอบคลุมจำนวนหนึ่งต่างก็มีลักษณะนามภาษาไทยที่สอดคล้องแตกต่างกันไป เช่นคำนามต่อไปนี้ “กรม กระเพาะ ร้าน สมาคม คลินิก ที่ดิน ลูกโลก ตะวัน ฯลฯ” แต่ก็ยังมีกลุ่มคำนามย่อยบางกลุ่มที่ใช้ลักษณะนามภาษาไทยว่า “แห่ง” เทียบเคียงกับรูปแบบมือลักษณะนามหมายเลข 4 ในทำมือเดี่ยวตรงกัน เช่น คำนามต่อไปนี้ “คลัง ตลาดหลักทรัพย์ ตลาดหุ้น ทะเลทราย ทะเลสาบ น้ำตก ภัตตาคาร สวนสัตว์ สวนหย่อม ฯลฯ” และในทางกลับกันลักษณะนามภาษาไทย เช่นคำว่า “อัน” ซึ่งเป็นลักษณะนามทั่วไปที่ใช้กับคำนามจำนวนมาก กลุ่มคำนามที่ครอบคลุมมีลักษณะนามภาษาไทยที่เทียบเคียงแตกต่างกันไปมากมาย ทั้งทำมือเดี่ยว ทำมือสองมือคู่ขนาน และทำมือสองมือแตกต่าง (ดูตารางที่ 2) ความต่างนี้สะท้อนอรรถลักษณะและโลกทัศน์ที่แตกต่างอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากอิทธิพลของวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นสำคัญ ขณะที่ความต่างด้านประเภทของระบบลักษณะนามสะท้อนความต่างของโครงสร้างหน่วยคำและวากยสัมพันธ์ในตัวเองเป็นหลัก

4. บทสรุป

ความเหมือนระหว่างลักษณะนามภาษาไทยกับภาษาไทย คือเป็นหน่วยวากยสัมพันธ์ที่ใช้จัดกลุ่มคำนามในภาษา ดังเช่นลักษณะนามในภาษาอื่นๆ ลักษณะสากลนี้สะท้อนสากลลักษณะของภาษา ส่วนความต่างในระบบลักษณะนามระหว่างภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาคำโดดกับภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่มีรูปคำติดต่อและมีการหล่อหลอมคำนั้น สะท้อนแบบลักษณะของภาษา (language typology) ที่แตกต่างกัน ระบบลักษณะนามภาษาไทยจัดเป็นประเภทพหุลักษณะนามที่มีลักษณะนามจำนวนนับเป็นหลัก และระบบลักษณะนามภาษาไทยสามารถจัดเป็นประเภทพหุลักษณะนามเช่นกัน โดยมีลักษณะนามกริยาเป็นหลัก สำหรับความต่างของขอบข่ายกลุ่มคำนามที่ลักษณะนามที่เทียบเคียงกันครอบคลุมนั้น สะท้อนความต่างด้านวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นสำคัญ ซึ่งความต่างนี้สามารถเกิดกับภาษาธรรมชาติใดๆ สองภาษาที่นำมาศึกษาเทียบเคียงกัน ไม่มีภาษาสองภาษาใดๆ ที่มีลักษณะนามครอบคลุมกลุ่มคำนามเดียวกันทั้งหมด

ลักษณะนามเป็นดัชนีทางไวยากรณ์ตัวหนึ่งที่บ่งชี้ความเป็นภาษาธรรมชาติของภาษาไทย

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยพจนานุกรมสารสนเทศภาษามือไทย ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (รหัส อ.-ช. 4.50) และบริษัท iGroup Press จำกัด โดยมีรศ. ดร. อภิลักษณ์ ธรรมทวีธิกุลเป็นหัวหน้าโครงการ สามารถรับชมลักษณะนามภาษามือไทยได้ที่ <http://pirun.ku.ac.th/~fhumalt/THSL/THSL/THSLindex.html>

แหล่งอ้างอิง

จิรภา นิวัตพันธุ์ อภิลักษณ์ ธรรมทวีธิกุลและฟิลิปป์ ดิลล์. ๒๕๕๒. “ลักษณะนามภาษามือไทย: ทำมือเดียว ทำมือ คู่ขนาน และทำมือแตกต่าง”. วารสารวิทยาลัยราชสุดา (ระหว่างจัดพิมพ์) พจนานุกรมลักษณะนาม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 6 . 2546. กท.: ราชบัณฑิตยสถาน
อุดม วโรตม์สิขิตต์. 2552. “ลักษณะนามในประโยคและกริยาวลี”. วารสารภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ปีที่ 2 ฉบับที่ 4.

อภิลักษณ์ ธรรมทวีธิกุล และจิรภา นิวัตพันธุ์. 2551. “พยางค์และคำในภาษามือไทย”. วารสารวิทยาลัยราชสุดา ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 หน้า 95-113.

Aikhenvald, Alexandra. 2003. *Classifiers: A Typology of Noun Categorization Devices*. New York: Oxford University Press.

Tumtavitikul, Apiluck, Niwataphant, Chirapa and Dill, Philipp. 2009. “Classifiers in Thai Sign Language.” *SKASE Journal of Theoretical Linguistics* 6.1.